

Муштай Н. О.,
*студентка 6 курсу, 5 групи, Факультету
адвокатури Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого*

ПРИЧИНИ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ключові слова: злочин у сфері службової діяльності, детермінант, службова особа.

Анотація. У тезах розглянуті причини та умови вчинення злочинів у сфері службової діяльності через призму економічних, соціально-психологічних, політичних, організаційно-управлінських факторів.

Ключевые слова: преступление в сфере служебной деятельности, детерминант, должностное лицо.

Аннотация. В тезисах рассмотрены причины и условия совершения преступлений в сфере служебной деятельности через призму экономических, социально-психологических, политических, организационно-управленческих факторов.

Key words: crime in the sphere of official activity, determinant, official.

Summary. In theses examined the causes and conditions of crimes in the area of performance through economic, social, psychological, political, organizational, administrative factors.

Злочинність – це об'єктивно небезпечна поведінка соціальних суб'єктів у системі суспільних відносин, що заподіює істотну шко-

ду правам людини, соціальним благам і життєво важливим інтересам особи, держави, бізнесу та суспільства [1, 171].

Вивчення детермінант злочинів у сфері службової діяльності має актуальний характер через підвищену увагу щодо протидії корупційним злочинам на тлі взаємодії з європейськими співтовариствами.

Можна виділити економічні, соціально-психологічні, політичні, організаційно-управлінські фактори вчинення злочинів у службовій діяльності. Доцільно розглянути вплив даних умов на вчинення злочинів.

До політичних умов можна віднести практику прийняття рішень політичними лідерами, які враховують, перш за все, власні інтереси, а не інтереси суспільства. Це пояснюється низькою політичною культурою серед посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування та неспроможністю досягнення політичних цілей законними шляхами з урахуванням потреб та інтересів громадян.

Наступним фактором є наявність імунітету у деяких категорій службових осіб, що використовується як спосіб відвернення правосуддя, а не як один із механізмів забезпечення ефективної діяльності службової особи.

Великий вплив мають соціально-психологічні причини вчинення злочинів. Зокрема, наявність стійкого переконання у суспільстві про злочинну діяльність серед службових осіб та неможливість зайняття «високої» посади особою, без вчинення корупційного злочину. Така думка формується через підвищений інтерес до корупційних кримінальних правопорушень, що призводить до широкого висвітлення кожного випадку у ЗМІ.

Паралельно з цим суспільство нейтрально, а іноді – позитивно, ставиться до надання неправомірної вигоди службовим особам місцевих органів державної влади, що говорить про низьку правосвідомість населення.

Як зазначає Б. М. Головкін суспільна психологія та суспільна ідеологія дуже часто зазнають криміногенної деформації у політичній сфері, економічній, правовій, що є однією з причин злочинності [2, 5]. Саме це явище ми спостерігаємо за ситуації, коли особа є одночасно і потерпілою, і заінтересованою особою

у злочині. На жаль, така тенденція має масовий характер, що призводить до замовчування низки кримінальних правопорушень у суспільстві.

У свою чергу дане явище породжує високий ступінь латентності злочинів у сфері службової діяльності через неповідомлення про випадки зловживань службовими особами. Це відбувається через незначний ступінь суспільної небезпечності даних злочинів, на думку громадян, або через заінтересованість у вчиненні кримінального правопорушення як потерпілим, так і злочинцем.

Головною економічною причиною вчинення кримінальних правопорушень у даній сфері є нестабільний розвиток економіки у країні, виникнення кризи, що у свою чергу впливає на рівень безробіття, заробітної плати, соціального захисту. Як наслідок, особа, у тому числі й службова, вдається до пошуку інших джерел надходження доходів.

Крім того, відсутність стабільної економіки призводить до великого майнового розшарування, внаслідок чого відбувається накопичення грошових коштів у певних громадян, які мають намір та можливість вчинити злочин, та відсутність достатнього рівня доходів у службових осіб через низьку заробітну плату [3, 245].

До організаційно-управлінських факторів належать, по-перше, недосконала структура органів. Через скорочення службовців великий обсяг роботи покладається на зменшений штат працівників. Крім того, низьке матеріально-технічне забезпечення також ускладнює роботу у сфері службової діяльності. Внаслідок цього виконання обов'язків службовими особами стає неможливим, через що вони вдаються до незаконних методів.

По-друге, формування штату не рідко відбувається з урахуванням суб'єктивних обставин, а не професійних здібностей працівників. Внаслідок цього рівень кваліфікованості в органах влади та підприємствах знижується, обов'язки серед штату розподіляються нерівномірно, що призводить, знов таки, до пошуку злочинних методів виконання задач та наштовхує до злочинної діяльності, оскільки працівники не можуть покладатись на рівень своїх професійних здібностей.

Проведене дослідження висвітлює головні причини виникнення злочинів у сфері службової діяльності, на основі якого, до-

цільно розробляти методи та способи протидії злочинності у даній сфері, оскільки дотримання прав та свобод людини, справедливе вирішення питань, відправлення правосуддя, вирішення питань економічного характеру та інших проблем неможливе без зменшення злочинів та успішної боротьби з кримінальними правопорушеннями у сфері службової діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Головкін Б.М. Теперішнє і майбутнє кримінології //Проблеми законності / за заг. ред. проф. А.П. Гетьмана. – Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. – 2020. – № 149. С. 168- 184. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/200724/205532>
2. Головкін Б. М. Причинність у системі детермінації злочинності / Б. М. Головкін // Теорія і практика правознавства. – Вип. 1 (5). – 2014. – URL: http://nauka.juracademy.kharkov.ua/download/el_zbirnik/_1.pdf.
3. Мельник М.І. Кримінологічні та кримінально-правові проблеми запобігання корупції: дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право» / М.І. Мельник; Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2002. – 506 с.

Науковий керівник к. ю. н., доц. Ткачова О. В.